

Het venijn zit in de staart
29 maart

coping en emotionele aanpassing na NAH

Dr. S.Z. Stapert
Neuropsycholoog

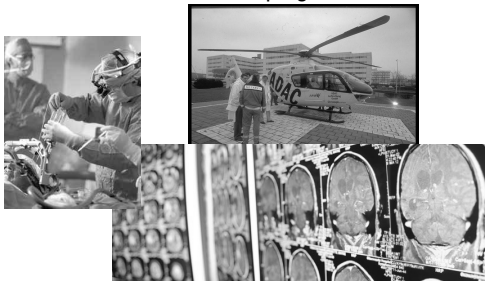
Libra
ZORG GROEP

Blixembosch
REVALIDATIECENTRUM

historic perspective: the 1980s decade of the severe TBIs

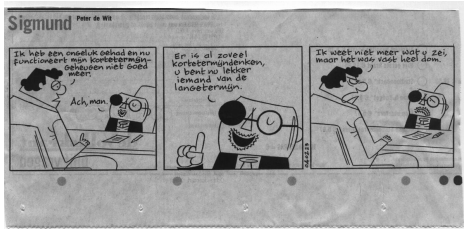
introduction of the concept 'golden hour'

“Cognitieve stoornissen hebben op de lange termijn een zeer grote invloed op het welbevinden van de patiënt en zijn omgeving” (Gainotti, 1993)

cognitieve revalidatie

Sigmund Peter de Wit

Ik heb een ongeluk gehad en nu functioneer ik niet helemaal goed. Ik heb veel moeite met mijn denken.

Ach, man.

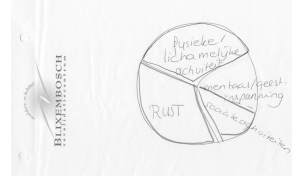
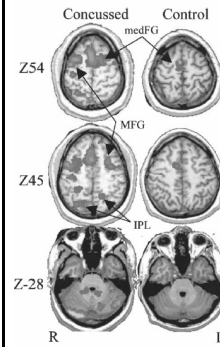
Er is al zoveel kortetermijngedachten, je bent nu lichter iemand van de langetermijn.

Ik weet niet meer wat ik zeg, maar het valt me heel makkelijk.

'any intervention strategy or technique which intends to enable clients or patients, and their families, to live with, manage, by-pass, reduce or come to terms with cognitive deficits precipitated by injury to the brain' (Wilson, 1987)

cognitieve revalidatie

[illegible]

J Head Trauma Rehabil
Vol. 20, No. 5, pp. 464-473
© 2005 Lippincott Williams & Wilkins, Inc.

Why Does Neurorehabilitation Fail?

M. D. van den Broek, PhD

J Head Trauma Rehabil
Vol. 22, No. 1, pp. 48-55
Copyright © 2007 Wolters Kluwer Health | Lippincott Williams & Wilkins

Models of Exceptional Adaptation in Recovery After Traumatic Brain Injury: A Case Series

Larry E. Schutz, PhD, ABPP

stand van zaken.....?

- Wetenschappelijke status van cognitieve revalidatie is twijfelachtig
- Weinig aandacht voor coping(stijl) na hersenletsel

aanpassing aan lange termijn gevolgen van hersenletsel

- Lokatie van het letsel
- Ernst van het letsel
- Niveau van handicap
- Sociale steun
- Premorbide persoonlijkheid
- Premorbide cognitieve reservecapaciteit
- Coping strategieën

hersenletsel en coping: hoe lost iemand zijn problemen op?

"Constant veranderen c.q. aanpassen van cognitieve en gedragsinspanningen bij het omgaan met specifieke interne- en externe eisen die als belastend of te veeleisend worden ingeschat door het individu"

-Lazarus & Folkman, 1984, p.141-

voorwaarden voor succesvolle coping:

- individu kan inschatten dat eisen zijn belastbaarheid overschrijden
- intacte cognitieve prestaties zijn van belang bij het omgaan met stress
- niet iedere situatie laat zich door welke vorm van coping dan ook bedwingen

coping

probleemgericht

emotiegericht

probleemgericht (actief)

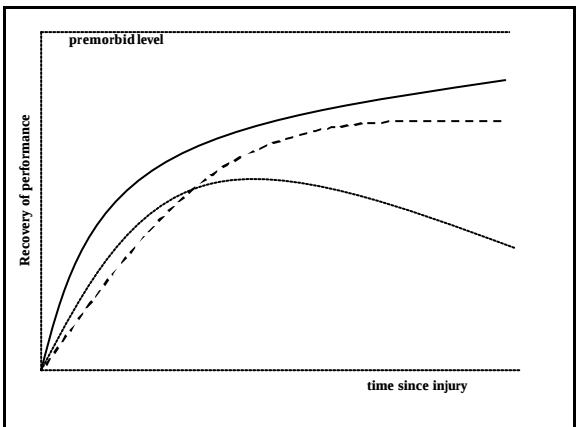
- Actief zoeken naar oplossingen voor problemen
- Probleemdefinitie
- Genereren van alternatieve oplossingen
- Wegen en kiezen van alternatieven
- Verzamelen van kennis

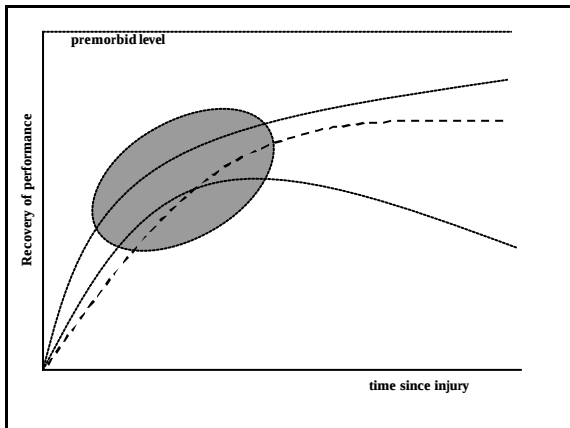
emotiegericht (vermijgend)

- Stress hanteren door emotie
- Vermijding, angst
- Minimaliseren, bagatelliseren
- Afstand nemen
- Positieve vergelijkingen maken
- *Wishful thinking*
- Ontkenning

omgaan met chronische ziekte

- Creëren van een nieuwe evenwicht in sociale relaties
- Handhaven van de autonomie
- Aanvaarding van de aandoening
- Verzameling adaptieve opgaven die in principe oplosbaar is
- Voor de NAH-patiënt veelal een (te) zware opgave

invloed van hersenletsel op copingproces (1)

- Omgaan met cognitieve stoornissen vraagt in principe om intacte cognitieve vaardigheden
- Psychosociale en emotionele gevolgen zijn vaak complex
- Onvoldoende ziekte-inzicht
- Persoonlijke veranderingen na letsel

invloed van hersenletsel op copingproces (2)

- vermijdende copingstijlen worden geassocieerd met:
 - hogere angstniveaus
 - somberheid
 - boosheid
 - psychosociale dysfunctie
 - lage zelfwaarde
- actieve copingstijlen resulteren in emotionele aanpassing
- jonge leeftijd, ernst van cognitieve stoornissen, gebrekkig ziekteinzicht, tijd sinds letsel worden geassocieerd met vermijdende copingstijlen

kwetsbare copingstijlen

- (te) actieve copingstijl (winst op korte termijn blijft uit)
- passief reactiepatroon (sombere, piekeren, in zichzelf terugtrekken, hulpeloosheid)
- lage score op *sociale steun zoeken* (niemand biedt voldoende en dat zal ook nooit gebeuren, diskwalificatie van hulp)
- overwegend palliatieve reacties (afleiding zoeken van problemen)

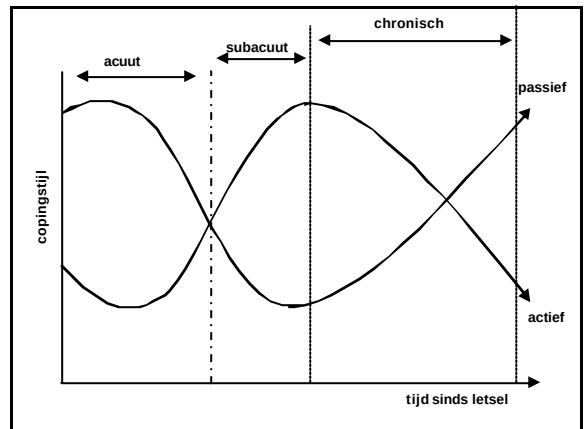
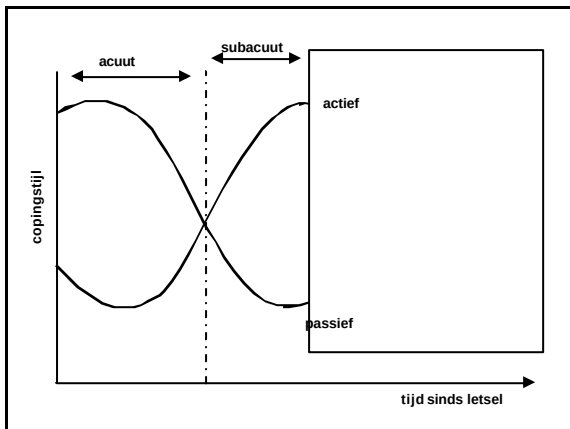
kwetsbare persoonlijkheidsstijlen

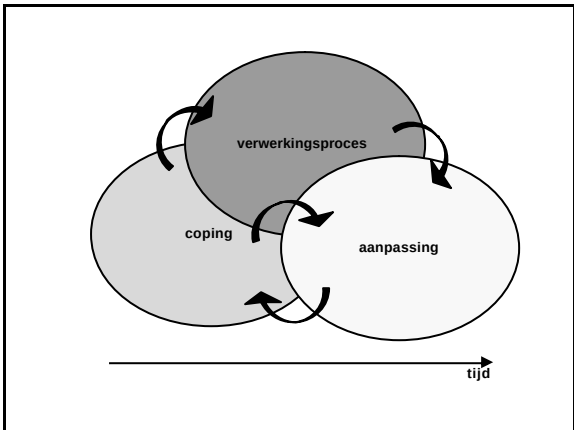
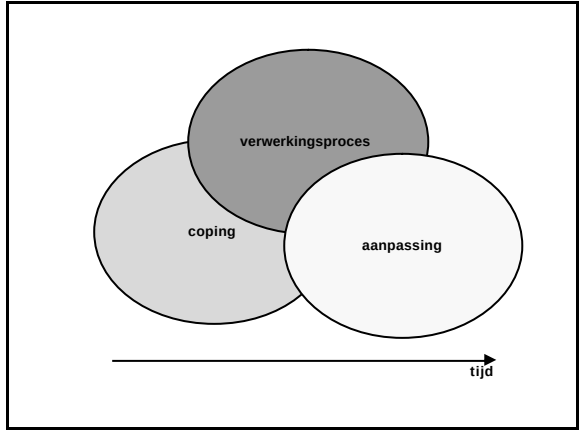
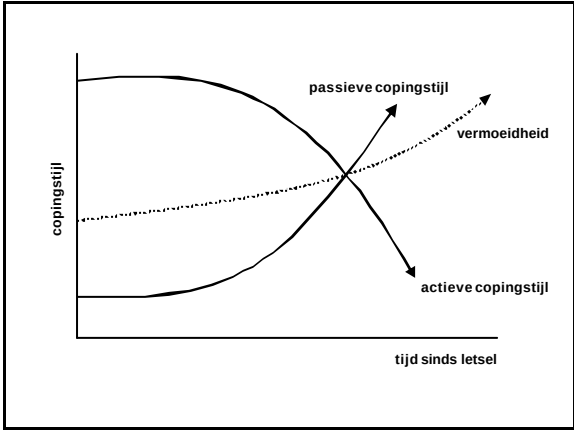
- *perfectionisme*: kan verlamrend werken, geen enkel resultaat is goed genoeg, zwart-wit denken, 'moet-denken'
- *afhankelijkheid*: onzekerheid en faalangst, verminderd zelfbeeld, catastroferen, negatief denken, gevoeligheid voor mening en oordeel van anderen

hersensletsel, coping en verwerkingsproblemen

- verwerkingsproces noodzakelijk om tot aanpassing te komen
- inzicht in de eigen situatie
- emoties worden te gemakkelijk geïnterpreteerd als verwerking
- verwerking is geen vastomlijnd proces
- complex klachtenpatroon
- vermijding ontnemt de NAH-patiënt zijn kans op verwerking

slotbeschouwingen

- weinig bekend over beïnvloeding van adequaat coping-gedrag en fasering in de tijd
- interactie verwerking en coping, *dynamisch proces*
- verwerkingsproces verloopt afwijkend
- voorwaarden creëren om tot verwerking te komen
- diagnostiek van premorbide persoonlijkheid, copingmechanismen en emotionele reacties
- voorlichting
- betrekken van partner c.q. systeem
- echte confrontatie vindt in dagelijks leven plaats
- copingstijlen veranderen in de tijd
- langdurige follow-up

***'It's not only the kind of injury that matters,
but the kind of head'***

Symonds, 1937

&
BB SCR, 2005